

Бурят-Монголой
ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй
Верховно Советдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

Эхэ мал болон залуу малые бүрин бүтэн байлгахын
түлөө колхозуудай правленинүүдэй ба малажалай фер-
менүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгы дээшлүүлхэ,
ферменүүд дээрэ эбэртэ бодо малай, илангаяа залуу
малай тэжээлгэ, адуулга болон тэдэнэй хойноһоо ха-
рууналгыгэ найжаруулха.
(СССР-эй Министруудэй Советдэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолоһоо).

Малай түлнүүдые бүрин
бүтэнөөр түлжүүлхэ

Колхозно ба совхозно нинтын
ашаг шэмэтэ малажалыг хүжөөхө
гурбан жэлэй түсэб тухай парти,
дравительствон тогтоолы манай
ороной колхозно таряашад, бүхы
советскэ арад угаа ехэ урма зориг-
тойгоор, халуун найшаалтайгаар ут-
гаа. Энэ тогтоол хадаа социалисти-
ческэ Эсэгэ ороной хүсэ шадалыг
улам бэхжүүлхэ, колхозуудыг бүри
баян ба хүсэтэй болгохо, бүхы со-
ветскэ арадай материална жаргал-
та байдалыг саахадан найжаруул-
га тухай сталинскэ анхарал орол-
долгын шэнэ гэршэ мүн гэжэ со-
ветскэ хүнүүд мэдэнэ.

тоо толгойе саашань бшошуруулжы
эринэ. «Үхэлһөө боложо малай
хоролтодо орохо ябадалыг усадха-
ха тушаа ерид хэмжээнүүдыг аба-
ха, ехэ мал болон залуу малые бү-
рин бүтэн байлгахын түлөө колхо-
зуудай правленинүүдэй ба малажа-
лай ферменүүдэй хүдэлмэрилэгшэ-
дэй харюусалгыг дээшлүүлхэ, фер-
менүүд дээрэ эбэртэ бодо малай,
илангаяа залуу малай тэжээлгэ,
адуулга болон тэдэнэй хойноһоо
харууналгыг найжаруулха» — гэжэ
СССР-эй Министруудэй Совет ба
ВКП(б)-гэй Центральна Комитет
партийна, советскэ, хүдөө ажахын
органуудыг уялгалһан байна.

Малай тоо толгойе олошоруулжа,
ашаг шэмьтэ дээшлүүлжэ, бүхы
продуктуудыг, тэрэ тоодо мала-
ажалай продуктуудыг элбэг дэл-
бэг болгохор гэжэ манай ороной
социализмнаа коммунизмад орохо
шухала эрхэ нүхэсэл мүн болно.

Нютагуудтай хүдөө ажахын ор-
ганууд залуу малые хэр ээргэ ха-
рууналжа, түлжүүлжэ байһанинэ
эндэ бүри хинажа байха ёһотой.
Энэ хэрэгтэ зоотехнигүүд, ветери-
нарна хүдэлмэрилэгшэд тон ехэ
үүргэ дүргэхэ байна. Абаһан түл-
нүүдтэ хоролтоггүйгөөр түлжүүлдэг
түрүүшүүдэй дүй дүршэлыг үргэ-
хөөр хэрэглэхэ шухала. Иймэ тү-
рүүшүүд манайда одон бии. Хэжэнэ
гын аймагай «Комсомол», Тельма-
нэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай
Загастайн сомоной Сталиной, Би-
чурын аймагай «Коминтерн» колхо-
зуудай МТФ-нүүд жэшэ боложо
үүдэ. Дурсагдаша Тельманэй нэ-
рэмжэтэ колхозой фермын наали-
шад нүхэд Ц. Цыбенова, Ц. Рин-
чинова, Ц. Эрдэнеева гэгшэд 20—
20 үнэинхэ 20—20 тугал абаад,
хоролтоггүйгөөр түлжүүлжэ байна.
Яруунын аймагай «Улаан тушаа»
колхозой ОТФ (даагшань нүхэр Г.
Гриценков), Бичурын аймагай «Ок-
тябрьская революция» колхозой
ОТФ абаһан хурьгадаа найнаар
түлжүүлнэ. Республикын суута хо-
нино, «Октябрьская революция»
колхоздо 20 жэлдэ хонишоор хү-
дэлмэрилжэ байдаг нүхэр Ш. Цы-
ренова 100 эхэ хонинһоо 170 хурь-
га абаад, найнаар түлжүүлжэ байха
юм.

Манай республикын колхозууд
гурбан жэлэй түсэбтэ дүүргэхын
түлөө эбэртэ бодо малай тоо тол-
гойе 60,3 процент, хони ба ямаадай
тоо толгойе—86,7 процент, гахай-
нуудай тоо толгойе—34,7 процент
олошоруулха ёһотой. Энэ зорилгыг
дүүргэхын тулада малай түлнүүдыг
хоролтоггүйгөөр түлжүүлжэ гэжэ
инмагта ехэ удхашанартай. Энэ жэл-
дэ колхозууд үнэргэжэ жэлэйхидэ
орходоо түлнүүдыг ехэ олоор аба-
ха ёһотой байгаа. Гэбшье, Закам-
най, Кабанскын, Иволгын аймагууд-
ай колхозуудай хүнэй-товарна
ферменүүд энэ жэлэй үнэргэжэ та-
бан харын турша соо нёдондоной-
лиһоо үсөөн тоото түлнүүдыг аба-
һан байна. Тэршэлэн Түнхэнэй,
Ахын аймагуудай колхозуудай хо-
ниной-товарна ферменүүд нёдондо
жэлэйхидэ орходоо үсөөн хурьгадаг
абаа. Сэлэнгын аймагай «Красный
Чикой», Калининэй нэрэмжэтэ (Се-
лендума), Заиграйн аймагай Кага-
новичын нэрэмжэтэ колхозуудай
хүнэй-товарна ферменүүд дээрэ за-
луу мал ехээр хоролтодо ороһон
байна. Кабанскын аймагай колхо-
зуудта гахайн ферменүүд дээрэ
поршоохонуудын тон олоор гарза-
лаа. Залуу малай тарса болоһоной
шалтагаан хадаа малай байдал ха-
рууһанай муу байһанһаа, тэжээлэй
дутамаг дээрһэнэ болно.

Иймэ амжалтануудыг колхоз бү-
хэндэ туйлажа болохо байна. Мэргэ-
жэлтэдэй заабарлар залуу малые
зүбөөр тэжээхэ, харууһынь найнаар
эмхидхэхэ хэрэгтэй. Ашаг шэмэ
ехэтэ үүлтэрэй малтай ферменүүд
колхозой малай шарыг найжаруу-
луулха хэрэгтэ тон ехэ удхашанар-
тай. Тимэһэнэ үүлтэртэ малай түл-
нүүдтэ ехэ анхарал табижа шухала.

Бүхы түлнүүдыг бүрин бүтэнөөр
түлжүүлжэ мал болгохо ябадалда
иймэ дутуу дунданууд сааһадаа
яабашье тэжээхгүй. Мүнөө малша-
дай урда табигдаад байһан зорил-
гоонууд хадаа тугал, хурьган, пор-
шооноо бүхэниг найнаар түл-
жүүлжэ, колхозуудай нинтын малай

Абаһан бүхы түлнүүдэ бүрин
бүтэнөөр түлжүүлхэ, малажал хүг-
жөөлгын түсэбтэ амжалтатгайгаар
дүүргэхэ гэдэн зорилго малшан бү-
хэнэй урда табигдана.

«Ростсельмаш» заводой стаханов-
цын Н. Ключкин гайхамшагта үүс-
хэл гаргаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө
цехын инженерно-техническэ хүдэл-
мэрилэгшэдэй туйламжаар, гур-
бан халаһангайа даалгабаринэ нэгэ
халаан соо дүүргэжэ, бригадын
хүдэлмэришэдэй тооё хоёр дахин
үсөөн болгобо. Энэ новатор ажа-
лай эмхидхэлыг найжарууһанай ба
элдэб янзын оньһон нарин техникэ
хэрэглэһэнэй ашаар иймэ амжалта
туулажа шадаа. Нүхэр Ключкинай
дүй дүршэлыг хэрэглэхэдэ, «Рост-

сельмаш» завод 200 шахуу шада-
мар хүдэлмэрилэгшэдыг үйлэдбэ-
ринд оңдоо участогуудта үгэхэ арга
боломжо олоһон байна.

ВКП(б)-гэй Ростовскэ Обкомой
бюро нүхэр Ключкинай гаргаһан
үнгэтэ үүсэхэлыг тэмдэглэхэ зуураа,
стахановцын-новаторай хүдэлмэрин
методыг үргэнөөр дэлгэрүүл-
хэнь обласгийн предпринимател-
тахи бүхы партийна организаци-
нуудыг уялгалаа.

плакадуудыг болон хэдэн зуу мян-
ган географическа картануудыг аба-
ба.
«Союзпечатин» Карело-Финскэ
отделеней эмхидхэгдэһэн номуудыг
тараалгын харын турша дотор
Пушкинай, Лермонтовэй, Толстойн,
Тургеневэй болон советскэ уранзо-
бшодой зоһолнууд 175 мянган
түхэртгэ худалдагдаһан байна.

Советскэ номуудыг тараалга

«Союзпечатин» обласной, хи-
заарай ба республиканскэ отде-
ленүүдээр эмхидхэгдэһэн, советскэ
номуудыг худалдан тараалгын ба-
зарууд ороной гороудууд ба тосхо-
нуудаар хүдэлмэрилжэ, мүн номуудыг
тараалгын харанууд үнэргэжэ-
дэж байна.
Москваһаа ороной гороудууд болон
тосхонуудта 15 миллион эк-
земпляр политическэ, уранайханай,
научна, хүдөө ажахын литература
элгээгдэ. Хүдөө нютагуудтай
культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаа-
нууд хүдөө ажахын темэ дээрэ
уранайхангаар зурагдаһан 2 мил-
лион 600 мянганһаа дээшэ тооной

Эрхим шанарай
түлөө мурьсөөндэ
түрүү ябагшад

«Газартаряалангыг» болбо-
соронгы ёһоор эрхилдэг бри-
гадын нэрээргэ олохын тү-
лөө дэлгэрхэн мурьсөөндэ тү-
рүү нуури эзэлһэн тракторна
бригаданууд ажалай жэшээтэ
һайн амжалтануудыг туйлаа!

Курбын МТС-эй нүхэр А.
Ерофеевэй бригада трактор
бүхэнөөр 292 гектар газар эл-
дүррилжэ, 342 килограмм горо-
чи алмаба. Мүн энэ МТС-
эй нүхэр Е. Базаровай хүтэл-
бэрилдэг бригада трактор бү-
хэнөөр 272 гектар газар эл-
дүррилһэн ба 625 килограмм
горочи алмаһан байна.

Түнхэнэй МТС-эй Н. Сороко-
виковой бригада трактор бүхэн-
өөр 250 гектар газар элдүр-
рилжэ, 1500 килограмм горо-
чи алмаба. Мүн энэ МТС-эй
бригадир Б. Бухаев гэгшын
бригада трактор бүхэнөөр 240
гектар газар элдүррилһэн ба
4000 килограмм горочи алма-
һан байха юм.

Иволгын МТС-эй И. Калё-
ных гэгшын бригада трактор
бүхэнөөр 222 гектар газар
элдүррилжэ, 837 килограмм
горочи алмаба. Сантын
МТС-эй нүхэр Линхобоевой
бригада трактор бүхэнөөр 225
гектар газар элдүррилһэн ба
247 килограмм горочи алма-
һан байна.

Тарбагатайн МТС-эй Ф. Пис-
куновой бригада трактор бү-
хэнөөр 219 гектар газар эл-
дүррилһэн ба 3756 килограмм
горочи алмаа. Хонхолойн
МТС-эй нүхэр Е. Стулевой
бригада тракторна хүдэлмэ-
рин графигыг эбдэнгүй ажал-
лаха зуураа, тарилгын үедэ
3600 килограмм горочи алма-
жа шадаба.

Иволгын МТС-эй бригадир
Иннокентий Калёных гэгшын
үүсхэһэн мурьсөөндэ респуб-
ликийн МТС-үдэй 132 трак-
торна бригаданууд хабаада-
жа, хоорондоо мурьсэн хү-
дэлмэрилнэ. Энэ мурьсөөн ха-
даа гансахан газар элдүррил-
гын шарыг найжаруулна бэ-
шэ, мүн горочи ба тоһо-
долгын материалые ехээр ал-
маха үүсхэлнүүдыг гаргаа.
Олонхи МТС-үдэй бригаданууд
тарилгын хүдэлмэринэ
дүүргэд, мүнөө пар хахалга-
га, тарилгын харууһа найнаар
үнэргэхын түлөө тэмсэжэ
байна.

Нүхэд трактористнууд! Пар
хахалгалыг ойрын үдэрнүүдтэ
дүүргэхын түлөө мурьсөө
улам үргэнөөр дэлгэрүүлэ!

ҮНДЭР БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ
АГРОНОМУДАЙ ХАРЮУСАЛГЫЕ ДЭЭШЛҮҮЛХЭ

Түсэблэлгэдэ—агрономой үүргэ ехэ

Бүхы газартаряалангыг зүб зүйтэйгөөр хүтэл-
бэрилхын түлөө агроном хадаа колхозой жэлэй
түсэб табилгада туйлалсаха ёһотой. Манай Бар-
гажанай аймагай Улонскэ сельсоветдэй Сталиной
нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь Цыдыпов),
Ворошиловой нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь
Толстухин) агрономууд нүхэд Павлов, Коновалов
гэгшэдэй туйламжа дор 1949 оной түсэб най-
наар табигдаа.
Эдэ колхозуудта жэлэй эсэс хүрэтэр бөлүүлгэ-

дэхэ хүдэлмэринүүд түсэб соо тодо һонороор ха-
раалагдаһан байха юм. Нүхэд Павлов, Коновалов
гэгшэд газар үтэгжүүлхэ, тарилга хэхэ үедэ түсэ-
бэй дүүргэлтыг нарин нигтаар шалгажа, хабарай
тарилгын бүхы хүдэлмэринэ агротехническэ болзор
соо үнэргэхэ ябадалыг туйлаа. Колхознигуудай
дунда агротехническэ һуралсал мүнөө үргэлжэл-
һөөр. Эндэ социалистическэ ажалай түрүү дүй
хүршэлнүүд шудалагдана.
П. Бурдман, агроном.

Договороо эбдэнэн хүтэлбэрилэгшэд

МТС ба колхоз хоорондын дого-
ворой дүүргэлтыг хоёр талаһаа на-
рин нигтаар шалгаха, эндэ элмүү-
лэгдэнэн дутуу дунда зүйлнүүдыг
саг дары усадхаха гэжэ колхозой
ба МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй нан-
гин уялган мүн болно.

Гэбшье, энэ шухала хэрэгые
Ново-Брянскын МТС-эй директор
нүхэр Мухин участково агроном
Бригадтово ба Ждановой нэрэмжэтэ
колхозой правлени шурьгинска зве-
ногой звеньевод Сохоревто даалга-
һан байха юм. Эдэнэр Ново-Брян-
скын МТС ба Ждановой нэрэмжэтэ
(Заиграй) колхоз хоорондын дого-
ворой дүүргэлтыг «шалгаад», та-
рилгын хүдэлмэри ёһото найнаар
дүүргэгдэ гэжэ тэмдэглэһэн бай-
гаа. Теэд энэ колхоздо хабарай та-
рилгын хүдэлмэри үнэхөөрөө дого-
ворой ёһоор бүтэгдэ-гү гэжэ асуу-
бал, үнэн баримта тон ондоо ушар-
нуудыг харуулна.

Харюусалгагүй
агрономууд

Түнхэнэй аймагай колхознигууд
энэ жэлэй хабарай тарилгыг боһон
болзор соо, эрхим шанартайгаар
дүүргэхын түлөө ерид шангаар
тэмсэһэн байна. Гэбшье, Кыренскэ
МТС-эй ахалагша агроном Шеляев,
участково агроном Цыренов гэг-
шэдэй гэмээр тарилгын үедэ аг-
ротехническэ эбдэнэн ябадалнууд
үүсгэдэн байха юм.

Участково агроном Цыренов
«Путь Ленина» колхоздо 200 гаран
гектар шэниисын, 100 гаран гектар
хаа тарянайн, 280 гектар овёсой
үрһыг хороор угаалангүй тарюу-
һан байна. Мүн МТС-эй ахалагша
агроном Шеляев хүрэнгээ гүйхэ-
нөөр хаяха ябадалыг зүбшөөһөн
байгаа. Тэрэһэнэ боложо хэдэн
колхозуудай полидо тарилгандан
үр-
шэй 30 процентин шоройдо хушаг-
даагүй, газар дээрэ үлшөө.

Агротехникийн бүдүүлгээр эбдэг-
дэжэ байһанинэ Түнхэнэй аймгуй-
сэдкомой хүдөө ажахын талгай
главна агроном нүхэр Столяров
һайн мэдэжэ байгаад, ямаршье хэм-
жээ абаагүй.

Мүн тэршэлэн Түнхэнэй МТС-эй
агрономууд нүхэд Донской, Усоль-
цев, Рывг гэгшэдэй агротехническэ
бүдүүлгээр эбдэжэ, ажалдаа хай-
ша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр
хандажа байбашье, тэдэнэртэ мүн
лэ хэмжээн абадаггүй байха юм.
МТС-эй дирекци энэниг харангүй
үнгэршоо.

Гадна, Кыренскэ МТС-эй харьяата
колхозуудта үндэр ургасын звено-
нууд ёһо тэдэгдээр эмхидхэгдэнэн
ба тэдэнэртэ тарилгын участогууд
тушаагдажа үгтөөгүй байха юм.

Түнхэндэ агрономуудай үүргэ ба
уялгыг шангадхажа, харюусалгыг
дээшлүүлхэ саг тулаа.

Д. Жалсарав.
Ш. Николаев.
Ш. Васильев.

Уялгаяа дүүргээгүй

Хамнигадайн МТС-эй директор
нүхэр Воробьев ба агроном Жарни-
кова гэгшэд МТС колхоз хоорондын
договорыг бүдүүлгээр эбдэнэ. Жэ-
шээлхэдэ, «Пограничник» колхозой
ороһото культурын тарилгыг майн
23 хүртээр унжгайруулһаһаа гад-
на, 350 гектар тарилга дутуу хэһэн
байба. Ингэжэ тарилгын болзорыг
эбдэжэ, үндэр ургаса хурялгада
һаад ушаруулаа.

Тэрэһэнэ гадна, МТС-эй зарим
тракторна бригаданууд тарилгыг
шанар муутгайгаар хэһэн байна.
Сейльчик Алексеевэй үрйе хаялгын
нормыг эбдэнэн ба муугаар хаяһа-
найһы түлөө хоёр удаа акт бэшгэдэ-
һэн байха юм. Теэд МТС-эй хүтэл-

Хэлэ бэшгэй эрдэмыг хүгжөөхын түлөө

Түрүү советскэ хэлэ бэшгэй эрдэмыг
хүгжөөхын түлөө гэжэ Н. Берников ба
И. Брагинский гэгшэдэй статья һаахан
«КУЛЬТУРА И ЖИЗНЬ» газетэдэ тоһолог-
до. Хэлэ бэшгэдыг хүгжөөхэдэ энэ
статья тон ехэ удхашанартай байна.

Советскэ хэлэ бэшгэй нилээд туй-
лагуудтай байбашье һаань, өнөөн
тушаа ехэнгүй дутуунууд бии гэжэ
статья дотор хэлэгдэнэ. Манай хэлэ
бэшгэй эрдэмтэд болбо идеологическа
хүдэлмэрин асуудалнуудаар ВКП(б)-гэй
ЦК-гэй тогтоолнуудһаа, философско дис-
куссин дүнгүүдһөө, хэлэ бэшгэй эрдэм
тушаа зоһолнууд дотор методологическа
ехэнгүй дутуунуудай байһан тухай со-
ветскэ хоёлолэй шүүмжэлэлһэн шухала
тоһололнуудыг мүнөө хэргүй. Хэлэ
бэшгэй эрдэмыг хүгжөөхэ тушаа хүдэл-
мэри хадаа олонациональ Советскэ
Союзай культурина байгуулагтын прак-
тическэ зорилгоһуудһаа гэгшэдэ ябана.

Хэлэн тухай манай, советскэ наука
болбо тусгаар һайн условинуудта байна.
«Бодотоороо практическэ ухаан мээрлэг-
гөөшө», «сүн туршоной хаян харисаа-
най тон шухала эбсэг гөөшө», «сүнжэл-
тын ба төмсөлэй эбсэг гөөшө» гэжэ мө-
лөөр хэлэн тухай материалистическэ
наукин хүтэлбэрилгыг заабаринуудыг
марксист-ленинскиыг классикүүдэй зо-
һолнууд соо үгтэхэй. Тэршэлэн ажал
хүдэлмэрин процес дотор хэлэной бии
болоһон тухай, обществын хүгжэлтөө
төршэй дүрдэллэн байһан тухай, хэлэ
ба ухаан бодомжолой диалектическэ
талаараа нэгдөнхэй байһан тухай, нац

бэшгэй эрдэм тушаа шөлжөгдөһын хү-
дэлмэринүүд практикийн зорилгоһуудһаа
улам бүри таваран зайсажа ябана.

Агууһа ород арадай хэлэ шудалга-
дахи төсөлгөгүй гөөшө мүнөө хүртэ
үргэлжэлһөөр, СССР-эй олон арадуудай
хэлэнүүдын мүнөө һалбаран хүгжэл-
тын үедэ ябажа байна. Литература хэ-
лэной шөнэ нормонууд бии боложо бай-
на, хэлэн хадаа социально-политическэ
наушна болон техникческэ үгдүүдээр
байжа байна, грамматическа талаарш
хубилланууд болоно.

Титэжэ байхадан хэлэ бэшгэй оло-
гон эрдэмтэд мүнөө үеин хэлэной хүг-
жэлтэдэ мөнэ үзэгдэлнүүдыг научн
ёһоор согоохо тушаа хүдэлмэринөө, хо-
лөндэ һургаа болон нэгэ хөлөнөөр нүгэ
хэлэн дээр оршуулгын асуудалнуудһаа
шөнэ терминологийн асуудалнуудһаа зай
саһанхай.

Хэлэ бэшгэй эрдэмтэд дунда шүри
жалай болон өөрынгөө шүүмжэлэлыг үр-
гэнөөр даштөрүүжэ, хэлэ бэшгэй эрдэм-
тэд-практикүүдыг научна хүдэлмэриг
үргэнөөр хабаадуулга, хэлэ бэшгэй эр-
дэмэй, наукин фронт дээрэй байдалыг
эвбшөн хэлсөөдө советскэ олонита өн-
нигэ хабаадуулга, манай хэлэ бэшгэй
бүхы эрдэмтэдэй шөлжөлөгһын ба һурал-
сал-практическэ хүдэлмэриг идеологи-
ческэ аруун сөвөр ба принципалһаа
ябадалтай түлөө үсөө шанга төмсөл хадаа
дурсагдаһан дутагдалнуудыг амжалта-
тайгаар усадхалтын түрүүшын условин

«Культура и жизнь» газетһэнэ

болон хүнүүдэй хамтарха үедэ нацио-
нальна хэлэнүүдэй бүридэл тухай ба
хэлэнүүдэй сааһадаа хүгжэлтэ тухай за-
абаринууд үгтэхэй.

Материалистическэ хэлэ бэшгэй эр-
дэмэй гол заабаринуудын советскэ
гайхамшагта эрдэмт—академик Н. Я.
Марр гэгшын зоһолнууд дотор найруу-
лагдаһан байна.

Академик Н. Я. Марр болбо марксист-
ленинскиыг позицинуудыг баримталша,
буржуазна лингвистикадэ эсэрдүүсэн өрцд
шүүд төмсөһөн байха юм. Эртэ урдын
община байгуулагтын олон тоото хэл-
нүүдһөө арадуудай ба национальна хэл-
нүүдтэ дамжан орохо талаар хэлэной хүг-
жэжэ байһынь, хэлэ ба ухаан бодомж-
лойд хүгжэлтэдехи шатһын нигтын үйлд-
бэрин түүхөөр тодорхойлогдог байһынь
академик Марр ходоо тэмдэглэдэг бай-
гаа. Тэрэ хадаа хэлэ ба ухаан бодомж-
лойд диалектическэ талаараа нэгдөнхэй
байһан тухай марксистска һургалмы
хүгжөөһөн байна.

Хэлэной асуудалнууд тушаа марксист-
ман классикүүдэй принципалһаа — тон

шухала заабаринуудаар, академик Н. Я.
Маррын тон үнгэтэ зоһолнуудаар, Совет-
скэ Союзай арадуудай олонациональна
хэлэной тон баян материалаар эбсэгжэ-
һэн советскэ лингвистүүд хүдэлмэриг
зүбөөр эмхидхэд байбал, хэлэ бэшгэй
марксистско-ленинскэ эрдэмыг амжалта-
тайгаар хүгжөөжэ шадаха байна.

Советскэ хэлэ бэшгэй эрдэм тушаа
хоёр ондоо шүлгэлүүд бии: өгөөһини
академик Маррын шабнарыг болон төр-
шэй үзэл баримталагыг нэгдүүлнэ;
нүгөөһөн — төрөөдэ эсэрдүүсгөһөн,
буржуазна хэлэ бэшгэй эрдэмтэй гол за-
абаринуудыг зандан үгөөжэ гэжэ эрмэл-
зэдэг эрдэмтэд болоно. Академик Маррта
эсэрдүүсгөһөн хадаа революцион урла
тохи, ородой либерально-буржуазна нау-
кин түлөөлөгшөөр — лингвистүүд
Бодун де Куртене, Фортунатов, Веселов-
ский ба Шахматов гэгшэдэй үзэл-
нүүдыг һөршөөн бодхоно. Эдэ эрдэмтэд
болбо академик Маррын һургалгуйгөөр,
марксистска лингвистикыг байгуулжа
байһады гэдэн бөөрөөр, буржуазна наука-
да үнэн сөхө байһанаа далдалдаг.

Буржуазна авторнууд-идеалистууд А.
Мейте, Ж. Вандриес, Сопир гэгшэдэй үг-
чинүүд манай вузуудта мүнөө хүртээр
үргэнөөр хэрэгжэлһөөр.

Наука ба уралан зохёолгын талаар 1948 он соо хэһэн онсо гайхамшаг хүдэлмэринүүдэй түлөө Сталинска шангуудые олгохо тухай*)

ССР Союзай Министрүүдэй Совет болбол 1948 он соо хэһэн онсо гайхамшаг научна хүдэлмэринүүд, онсо гайхамшаг уралан зохиолгонууд ба үйлдбэринг хүдэлмэринүүд

дэй методуудые үндэһөөрнэй найжаруулһанай түлөө Сталинска шангуудые олгохо гэжэ тогтообо гэбэл

II.

Гайхамшаг уралан зохёолгонуудай түлөө ба үйлдбэринг хүдэлмэринүүдэй методуудые үндэһөөрнэй найжаруулһанай түлөө Сталинска шангуудые олгохо:

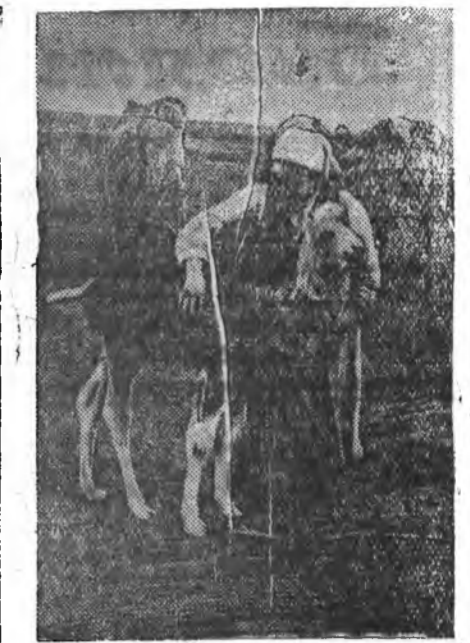
50—50 мянган түхэрнэй хэмжээтэй ГУРБАДАХИ шатын шангуудые 69. Невельсон Михаил Ильичтэ, Ушаков Константин Андреевичтэ, Н. Е. Жуковский нэрэмжэтэ Центральна аэрогидродинамическа институтай научна сотрудингуудта, Комаров Абрам Марковичта, инженертэ, — шэнэ түхээлэй центробежнэ вентиляторнуудые зохион гаргаһанай ба промышленностьда нэбтэрүүлһэнэй түлөө.

70. Недашковский Александр Николаевичта, агрометеоролог ба ой модоной ажахын Украинска научно-шэнжэлгын институтай научна сотрудингта, — модо нуулгата машинайн конструкцие зохион гаргаһанай түлөө.

88. Тананаев Николай Александровичта, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Уральска политехническэ институтай профессортэ, — металл хайлуулгануудта химическэ сэнгэлтэ хэжэ ашагтай туһатай арга зохион гаргаһанай түлөө.

96. Филатов Анатолий Георгиевичта, «Красный пролетарий» заводой директортэ, Корсов Лев Алексеевичта, Кириллин Борис Ивановичта, мун тэрэ заводой инженерүүдтэ, Ростовцев Иван Александровичта, С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ заводой главна конструкторта, Каменецкий Георгий Иосифовичта, инженертэ, — паровозно голнуудые точилдохо токарна полуавтомат зохион бүтээһэнэй түлөө.

101. Хрушев Александр Андреевичта, хүдэлмэринэ хүтэлбэрилэгшэдэ, Болотников Игорь Михайловичта, Матвеев Александр Сергеевичта, Фурдуев Владимир Владимировичта, Научно-шэнжэлгын кинофотоинститудай научна сотрудингуудта, Муромцев Василий Васильевичта, «Ленкинал» заводой лабораторинэ начальнигта, — кинофильмнуудые харуулхата аяанай һайн шанартай байха ябадалые хангаһан дуугардаг шэнэ системые зохион бүтээһэнэй түлөө.

Назаксина ССР. Керемсисэ дайһантэй «Кос», колхозоод төмөөрлэй ферма 130 м. мөөрлэй болгоһотой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Фермаг даатһан Назаксина Кузьмична төмөөрлэй боточа хаража байна.

РЕСПУБЛИКЫН СТОЛИЦАДА

«БАЙКАЛ» ГЭЖЭ АЛЬМАНАХ ХЭБЛЭГДЭБЭ

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэжэ «Байкал» гэжэ № 3 альманах хэблэжэ гаргала. Энэ ном соо Цэдэн Галсанов, Шираб Нимбуев, Арслан Жамбалов, Дамба Жалсарав, Д. Гунынов гэгшэдэй шүлэгүүд, Намжил Бадагной «Алтан поли» гэжэ пьесэ, Чимит Цыдендамбаевай «Жаргалантын хоёр басагад» гэжэ расказ, Н. Рыбкогой «Мастер Реут» гэжэ очерк, мун В. Г. Белинский, В. В. Маяковскийн зохиолууд байн.

А. С. ПУШКИНАЙ ОЙДО ЗОРИУЛАГДААН ВЫСТАВКЭ

Июнин 6-да Ленинэй орденот Бурят-Монголой оперо ба балетэй театрын байшан соо А. С. Пушкинэй түрөөр 150 жэлэй ойдо зориулагдан уранзурагуудай выставкэ нээгдэбэ.

Выставкэдэ уранзураадаг Самплов, Павлов, Чечин, Окладников, Невелина ба бусадтай зурагууд табигдаба.

Нүхэр Чечинэй зураан «Пушкин Невагай эрьдэг» гэжэ зураг дура сэдхэл булама гоё һайханаар ба бэрхээр зурагдаһан байна.

ЭДИР УНШАГШАДАЙ КОНКУРС

Улан-Удын хүүгэдэй бислэстехин дэргэдэхэ литератаруудай кружокойд А. С. Пушкинэй түрөөр 150 жэлэй ойдо зориулжа, тэрэнэй зохиолуудые эрхмээр уншалгын конкурс үнгэргэбэ. Конкурсда хамта 15 хүн хабаадалса.

ЗАВОДСКОЙ СПАРТАКИАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Паровозо-вагонно заводой комсомолцууд ба залуушуул зунай спортивна сезониэ эмхитэйгээр утгаба. Мүнөө тус заводой дэргэдэ физкультурна 28 команданууд эмхилхэгдэнхэй. Мун хүнгэн атлетикын, футбол, гимнастикын, боксын, шатарай, дамай, городкигай, баскетбол секцинууд хүдэлмэрилнэ.

Энэ секцинуудтэ хамта 816 хүн хабаадалса.

Һаян үедэ заводой комсомольско комитет заводской спартакиада үнгэргэхөөр бэлдхэл ябуулжа байна.

ХУДАЛДАН АБАГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

Һаян «Гастрономой» зал соо городой хүдэлмэрилэгшэд ба албагашадай (худалдан абагшадай) конференци үнгэргэбэ. Эндэ сулларгад гастрономой эрхлэгшэ хүхэр Епишки гэгшын тоосоотэ эмдхэл шагнаа.

Эмдхэл тушаа нүхэд Шадрин, Кузнецов ба бусад үгэ хэлхэ зуура, городой магазинуудта байгаа дутуу дундануудые тэмдэглэвэ байха юм.

МАЛЯРИТАЙ ТӨМСӨЛ

Шучье гэжэ нуурай дэргэдэ үзэхэлэн гоё сэгэглиг газарта паровозо-вагонно заводой пионерскэ лагерь бин юм. Эндэ хүүгэдэй амархад эхэ зохиод һайн гөбөшье, нуурай дэргэдэ намаг эхэтэй дээрхэвэ малярийн батанаан олон байдаг.

Маляри үбшэнһөө хүүгэдые хангаалхын тула заводой дирекци тэдэ байгаа намагыг хатааха гэжэ шиндэбэ.

Һаян заводой 27 комсомолцууд һубаг тагажа, намагай байражаһан уһые нуур уруун оруулжа ээрлигтойгоор тэндэ ошобо.

Мүнөө тэдэрнэй хоёр бригада боложо хубаарилгадад, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилэжэ захилаа.

*) Угдасхалт, Экинши, Б. М. Уланай 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 88, 92, 93 ба 112-дохи номеруудта.

Алтайн хизаар. Үдгүртэ хонидые үсхөөрлэхэ Рубцовскэ гүрэнэй рассаднигай директор Г. П. Догля ба зоотехник С. М. Попов гэгшэдтэ «Сибирскэ раббуль» гэжэ нарын ноһотой хониды шэнэ үдгүртэ бин болоһотойн түлөө Сталинска шангай лауреадай нэрэртэ олгодо. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. П. Догля, (зүүн гарһаа) С. М. Попов гэгшэд хониде харжа байна.

(Гүрэлжазаны хожом гарһаа).

ФЕРМЕНУУДЫЕ БАРИЛГА БА МЕХАНИЗАЦИЛГА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: овоондой ажлын науц-чонжогтын институттай бүтээн барсан овоондой семжээ.

Механизацилгын замууд

Гурбан жэлэй түсэб хадаа колхозно малажалдахы хүшэр хүндэ дэмлэринүүдье механизацилгатаар мэнүүд юумэ хэыхе хараална: Нэгээр, хүгжэнхэй малажалгай фонунда тухай МТС-үүдье эмдхэн, үбнэ хуряаха, тэжээлнүүдье силослохо, бэлшээрине уналха электривчествын хүсөөр хониной нооно хайшалха хүдэлмэринүүдье эмдхэнэ даалгаха;

Хоёрдоо, үбнэ хуряаха, тэжээл силослохо, тэжээлэй корнеллодууд мон силосна культурануудье талга, тэршэлэн сабшалан ба бэлшээринүүдье үндэсөөрнэй найжааруула, электривчествын хүсөөр хониной нооно хайшалха хүдэлмэринүүдье эмдхэнхэн тулада—мүнөө байда МТС-үүдье шухала машинаудаар зэбсгэлгэ, тинхэдэ манануудье, энергетическэ түхээгэнүүдье тодхого ба машинануудье ашаглалдаа техникэ хиналхэ тухаа колхозуудта туналам үзүүлхынь МТС-үүдгэ даалга.

Гурбаар, үнээдье хааха, хониной нооно хайшалха, автоматическа ёноор мал уналха, хү буйруула ба тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэринүүдье механизацилгын тулада колхозуудье машинаудаар ганаха;

Дүрбөөр, бэлшээрин хэрэг эрхлэхэ ба мелiorативна мүнөө байн ба шэнээр эмхидхэгдэхэ трестүүдье — ондоо тэхни бэлшээринүүдье худагуудье малтаха дээрлэнүүдээр хангаха

Гүрэнэй кредитүүд

Машинануудье худалдан абалга малажалгай механизацилгатай бооботой бусад гаргашануудта яруулагдаха кредитүүдье, тэдэ гаргашануудай 100 процентын хэмжэтэйгээр, 10 жэлэй болзороор ба рбадахы жэлнээ эхилэн бусаар 1949 ондоо хойшо нотагуудай метскэ органуудай зууршалгаудай ёноор колхозуудта үгтэхэ.

„Ойрын гурбан жэлэй турша соо колхозуудтахи ба түрүүшын ээлжэндэ совхозуудтахи үбнэ ноого хуряаха, силос дараха, корнеллодуудье тариха ба хуряаха, хү буйруула хүдэлмэринүүдье бүри мүнэн механизацилха ябадал хангаха, тэршэлэн ферменүүдтэ уна үгэлгэ, тэжээл бэлдэхэлгэ, мал харууналха хүдэлмэри ба ферменүүдтэхи транспортые үргэнөөр механизацилха, мүн электривчество хэрэглэн үнээ хааха ба хониной нооно хайшалха ябадал дэлгэрүүлхэ.“

(Колхозно ба совхозно нийтэн ашаг шэмэтэ малажалгае хүгжөөжэ гурбан жэлэй түсэб тухай СССР-эй Министрууд-эй Советэй ба ВКП(б)-эй Центральна Комитетэй тогтоолохо).

Үбнэ хуряалгын машинануудье хүдөө тосхонуудта үгэхэ түсэб

Нийтэн малажалгае хүгжөөжэ гурбан жэлэй түсэбэй ёноор хүдөө тосхон машинануудтэ, зэбсгүүдье нимэ хэмжээтэйгээр хүдөө тосхонуудта үгэхэ терство болбол үбнэ хуряалгае ба тэжээл силослолгые механизацилха машина, зэбсгүүдье нимэ хэмжээтэйгээр хүдөө тосхонуудта үгэхэ байна:

МТС-үүд ба колхозуудта	мянган хэлэгээр		
	1949 ондо	1950 ондо	1951 ондо
Тракторна косилканууд	20	35	46
ёөрөө ябадал косилканууд	1	5	8
Балкова косилканууд	—	5	7
Тракторна тармуурнууд	3	11	16
Тракторна хажуу тэххи тармуурнууд	—	5	8
Суглуулан бухаллагша	—	1,5	1,5
Пресс-подборцигууд	—	1,5	1,5
Тюконагрузичигууд	—	1,5	1,5
Тракторна волокушанууд	3,5	7	10
Нүри хаягша	—	7	10
Силосорезкэнүүд	3	8	10
Силосна комбайнууд	—	1	—

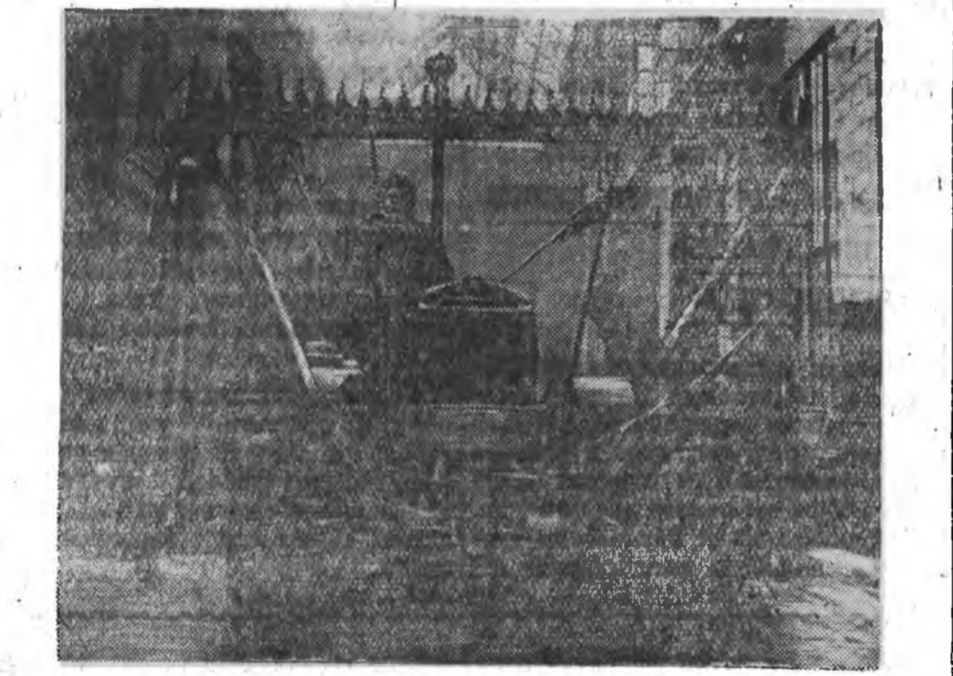
КОЛХОЗУУДА ХУДАЛДАГАХА БА СОВХОЗУУДА УГТЭХЭ

Морин косилканууд	80,5	120	160
Морин тармуурнууд	103,5	120	140
Морёор нүри хаягша	—	10	15
Соломо-силосорезкэнүүд	13,6	20	25

МТС-үүдэй хүсөөр нимэ юумэ хөгдөхэ

МТС-үүдэй хүсөөр, доро дурсагдахан хэмжээтэйгээр тэжээл бэлдэхэдэ, сабшалан ба бэлшээрин газар найжаруулагдаха байна.

	1949 ондо	1950 ондо	1951 ондо
Трактораар үбнэ сабшагдаха (миллион гектараар)	2,8	10	15
Силос дарагдаха (миллион тонно)	3,5	10	15
Сабшалан ба бэлшээрн хатаагдаха (мянган гектараар)	160	340	530
Сабшалан ба бэлшээринүүдье арилгалга ба сээрлэлгэ (мянган гектараар)	256	541	817

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ёөрөө ябадал машинануудтэ, ТАСС-эй фотохроника.

Специалистын зүбшэл

Һүнэй шанарые найжаруула тухай

Һаамхай үнээдье шэмэтэй тэжээр эдэлүүлхэ, найнаар харуула ба ариг сээрнэе зүбөөр сахиха, хүхэ дэлэнгийн угаажа байха үбнэ һүнэй шанарые найжаруула ба хэмжээнэ дээрлүүлгэ хэрэгтэ туналха байна. Тинхэдэ, үбнэ хааха, һаанан һуез гутаангуй дагалга, сээр амһарта соо хэжэ эрэхэ, тааруулан һайн сепаратор татаха гэшэ тон шухала.

Үнгрэн жэлэй ажал дээрнээ сарада, түрүү малшад, иланганя адабари ехэтэй һаалишад һүнэй шанарые найжаруулан, тоно зөөхэй дээр абаха арга дүршэлнүүдье шүдһан, үнэн бүринөө һу һааха түбөө үлүүлэн дүүргэн байна.

Сэлэнгийн аймагай Сталиной нэмжэтэ колхозой племфермын хүмэрлэгшэд ба һаалишад үнээдгэй байра байдалье тон сээрээр найнаар байлдага. Үнээ һаадаг, дагалдаг амһартануудын, гэр һаран ариг сээрээр ба таарамтайгаар түхээрэгдэнхэй. Һаалишад бүгдөөрөө сээр халат дмдэ аажалладг. Үнгрэн жэлэй турша соо энэ фермдэ һу, тоно гутаана ба буруу гаргашалха ябадал эсболодоггүй.

Республикын эрхим һаалишад Мисон Доржиева, Дымбрыл Жапон Гарма Морхоева гэшэд өөлөдөг үгтээн үнээдье зоотехническэ адабарин ёноор харуулан дээрлээдү һаалига дээр тон ехэ амжалтнуудье туйлаа.

Кударын аймагай Будённый нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарины фермые даагша хүрэр Серебренников ингэжэ хөөрэнэ:

«Һаамхай үнээдэй харуулые найжаруула ябадал тон шухала. Тинн энэ харуулан хадаа гансахан сээр байра, һайнаар эдэлүүлгээр хизаарлагдажа болохогүй. Үнээдэй хүхэ дэлэнгые зүбөөр харууланхын түлөө тон ехэ оролдогто гаргаха хэрэгтэй. Үнээдэй дэлэнгые муугаар харуулаад байгаа һаа хүхэнийн хуни боложо, бага һу үгдэг болохо байна.»

Тинн хүрэр Серебренников үнгрэн жэл соо һаамхай үнээдэй харуулые найнаар табижа, хүхэ дэлэнгын сээрээр байлгажа, һу һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэ һэн. Гэхэ зуура, һүнэй шанарые найжаруула ба һу ехээр һааха оролдогто ажал хаа хаангай найнаар ябуулагдажа байна гэжэ хэлэхын аргагүй. Ушарын Яруунын, Зэдын ба бусад олохон аймагуудай колхозуудай һүнэй-товарины фермын хүдэлмэрилгшэд үнгрэн жэл соо һу һааха түсэбөө дүүргэгүй ба зунай үдэ һу, тоно, зөөхэй гутааха, гашалгаха ябадал гаргаһан байха юм.

Тинмэдэ колхозуудай хүтэлбэрлэгшэд, ферменүүдье даагшад, малажалгай мэргэжлэд болбол һаалишан шүдэлэй харуулые найжаруула, һүнэй шанарые дээрлүүлхэ ба һу һаалигые ехэдхэ хүдэлмэри энэ дары эхилхэ ёһотой.

Энээнине бөлүүлхын түлөө юу хэжэ хэрэгтэй?

Зунай үдэ һу, тоно, зөөхэй тон түргэнөөр гашалдаг, гутадаг байна. Энээнэй шалтагаан хадаа ехэнхидэ гэр байра соо ариг сээрнэе сахиха дэггүй, сээрлэгдэггүй амһартада үнээ һаадаг ябадал дээрнээ гарана. Тинхэдэ һүн соо элдэб хоротс микробууд орожо болохо юм. Тинмэ туладан һаалишан бүхэн үнээдгэйгэ хүхэ дэлэнгые найнаар угааха, өөрөө сээрээр хубсалха, һаахынгаа урда тээ гараа угааха, һу хадгалдаг амһартанууд ба гэр байрые тон сээр байлгаха ёһотой.

Зарим ферменүүдэй ажалые ажагалада, һаалишад үнээдгэйгэ дэлэн угаадаггүй, үнээдье һааха таарамжатай сээр байра түхээрэгүй байһан ушарнууд тохболдоно. Үнээдэй дэлэнгые муугаар харууланхын дээрнээ һу һаалишан хэмжээн бага болодог ба үнээдэй хүхэний үбшэнгэй болохон дээрнээ тэднээр байрагуй түршэ болодог юм.

Иимэ ушарнуудье гаргашагүйн түлөө һаалишан бүхэн тэмсэхэ ёһотой. Нэгэ үнээдэй дэлэн угааһан уһаараа нүгөө үнээдэй дэлэн угаажа болохогүй. Ушарын халдабартай үбшэнгэй байгаа һаан бусад үнээдтэ таража болохо байна. Тинхэдэ үнээдэй дэлэнгые угаахада таарамжатай байхын тула дэлэнгын тойруулаа ноонын хайшалха юм. Хурса үзүүртэй хайшаар хайшалжа болохогүй, харин түс-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөө ажалгае механизацилгын науцно-шажалгын бүжөөжөнө на институттай бүтээн баргаһан шэнэ сепараторнууд.

Шэнэ барилганууд

Колхозуудта малажалгай байранууд шухала хэмжээн соогоо барилдадаггүй, би байһан барилгануудын хада саг соогоо заабабарилдадаггүй, тингээд олохон колхозуудта малнуудын түрэлдэдэг, муу байдалда байдаг, энэнь ашаг үгэлгын дошоо оролгодо, үбшэнгүдэй хүрэлгэдэ, заримдаа малай тоо толгойн, иланганя гүлнүүдэй хорохо ушарта хүрэгдэг байна гэжэ гурбан жэлэй түсэб тухай өөрнөө тогтоол соо СССР-эй Министруудэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитет тэмдэглэнэ.

Колхозуудта малажалгай байрануудье доро дурсагдахан хэмжээтэйгээр колхозуудай хүсөөр бариха ябадал хангахы гурбан жэлэй түсэб эринэ:

1949 он дотор эбэртэ бодо малда — 3,1 миллион малай багтаахаар, хонидто — 5 миллион хонидой багтаахаар, гахайнуудта — 2,2 миллион гахайнуудай багтаахаар;

1950 он дотор эбэртэ бодо малда — 5 миллион малай багтаахаар, хонидто — 12 миллион хонидой багтаахаар, гахайнуудта — 4 миллион гайхайнуудай багтаахаар;

1951 он дотор эбэртэ бодо малда — 5 миллион малай багтаахаар, хонидто — 15 миллион хонидой багтаахаар, гахайнуудта — 5,5 миллион гахайнуудай багтаахаар.

Нийтэн малажалгай байрануудье үргэн олоор бариха хүдэлмэри ябуулынхын тулада, нотагай барилгын материалнуудаар (хирпинсэ, черепицэ, известко ба бусадаар) элбэг колхозууд өөһэдгын хэрэглэлнүүдье хангаһанай һүүлээр тинмэ материалнуудье ондоо колхозуудта худалдаха ёһотой.

Стандартна хэрэгсэлнүүдье үйлдбэрлэгэ

Модогүй районуудай колхозуудта малай байрануудье барихын тулада 1950 ондоо эхилэн стандартна ба молон хэрэгсэлнүүдье үйлдбэрлэгэ эмхидхэнь ой модон ба саарһанай промышленностин Министривчествын предприти-нуудта даалгадана.

Хай матагар үзүүртэй хайшаар хайшалха хэрэгтэй

Һаахынгаа урда тээ үнээдгэйгэ байрые найнаар сээрлээд, удаалуулан халадаа үмдөөд, гараа угаагаад һаалингаа ажалые эхилхэ шухала. Һаалин үдэ малаа эдэлүүлжэ болохогүй. Мүн һоно батаганаатай үдэ үнээдэй шүлгын хүдэнэ бариха уяад һааха хэрэгтэй, тингээгүй һаа, һүүдэ хүдэлгэжэ, һаажа байһан һүн соо шорой тооно оруула байна.

Үнээ һаадаг ведрунуудье, һу тоно хадгалдаг амһартануудтэ тон сээрээр байлгаха хэрэгтэй. Туула зайлагдаггүй, жэбэржэ байһан гү, али шэрээр будаһан амһарта соо һу, тоно хадгалжа болохогүй.

Үнээдэ һаажа дүүргэмсээрэ һүндөө шорой тооно оруулангүгөөр тушааха ба тухай шүүрээр шүүрүдһэн хойноо сепараторна пунктда абаашаха шухала.

Зунай халуун үдэ һүнэй гашалхагүйн түлөө ехэ ванна соо худагай хүйтэн уһа хээд тэрээн соогоо ведротой һуез табижа. Һэриун ба сээр газарта байлгаха шухала, һу тушаалгые удшын гү, али үглөөнэй һэриун сагта эмхидхэхэдэ һайн.

Һу, тоно хадгалдаг гэр байра соо батаганаа хорхой байлгахгүй, һу тоно сээр юумээр хушажа хадгалга хэрэгтэй. Һу, тоно болбосоруудла гэр байрануудье малай хорхой хашаанһаа хол, һайн агаартай, сээр газарта түхээрхэ шухала.

Г. Раднаев, БАССР-эй хүдөө ажалын Министривчествын главна ветврач.

Хоёрдохи хахад жэлдэ газетэ тараалгые эмхитэйгээр үнгэргэс!

СССР-эй хэлхэе холбоной Министрын приказай үндһөөр энэ оной июнин 15-һаа июлин 15 хүртэр газетэ, журналнуудье тарааха, тэднине хэблэлэнь газарһаа түргэн ябуулаха ба уншагшадта хаһа саг соонь хүсэдөөр хүргэхэ хэрэгшэ шалгаха Бүхэсоюзна реид сонсохгодо.

Энэ реиде үнгэргэлгые эрхилхэ республиканска комисси байгуулагдаа. Аймаг, горд ба районуудта хэлхэе холбоной конторнуудай, олонитын организацинуудай, аймагай ба гордской газетнуудтэй редакцинуудай түлөөлэгшэднөө бүридһэн комисси-нууд байгуулагдаха ёһотой.

Энэ реидын үдэ манай республика дотор газетэ тараалга ба уншагшадта хүргэхэ хэрэг эрид найжаруулагдаха ёһотой.

Газетэ тараалга найжаруула

Мүнөө 1949 оной хоёрдохи хахадта газетэ, журналнуудье тараалга ябуулагдажа байна. «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ тараалгые ба уншагшадта хүргэлгые шалгаха реидын үдэ Хэжэнгийн аймагта зарим колхозуудтан газетэ тараалга хангалтаггүйгөөр ябуулагдаһан байха юм. Тэрээн дээрнээ аймаг болбол 550-һаа дошоо бэшэ хэһэг «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ тарааха байһан аад, 460 хэһэг тарааһан байгаа. Тинн гэхэе аймагай томохон колхоз болохо Дээдэ Хэжэнгийн сомоной «Манай ажал» колхоз (правлениин түрүүлгшэ нүхэр Г. Шагдаров) «Бурят-Монголой Үнэн» газетые зүбхэн хоёр хэһэг абадаг болбоше, реидын үдэ нэгшье газетэ нэмэжэ захяагүй байха юм. Гадна, энэ артелиин партийна организацин секретарь Н. Намжилов болбол колхознигуудай дунда газетэ тарааха тухай һаналаа табидаггүй, тэднэй дунда нинтэ-политическэ хүдэлмэри тн һулаар ябуулдаг байха юм.

Тэршэлэн аймагай центр дээрэ һуурижаһан «Ленинэй зам» (правлениин түрүүлгшэ нүхэр Ширабон), Сталиной нэрэмжэтэ (правлениин түрүүлгшэ нүхэр Мункин) колхозуудай хүтэлбэрлэгшэд газетэ тарааха хүдэлмэри һайнаар ябуулаһа гажэ хоохон үгэнүүдэ дэлгээд, бодото хэрэг дээрэ газетэ тарааха хүдэлмэри эмхидхэдггүй байха юм. Гадна, эдэ колхозуудта ород

алфавит дээрэ зохиогдоһон бүрэт-монгол үзэг бэшгэтэ колхознигууде һургаха хүдэлмэри мүнөөшье хүртэр эмхидхэдггүй байха юм.

1949 оной хоёрдохи хахадта газетэ тараалгын үдэ республиканска газетнуудье, иланганя «Б. М. Үнэн» газетые тарааха ябадалда онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Дээрэ дурсагдаһан колхозуудай хүтэлбэрлэгшэд энэ үдэ өөһэдгын колхознигуудай дунда газетэ тараалгаар бодото хэмжээнүүдье абаха уялгатай. Аймагай хэлхэе холбоной таһагай хүдэлмэрилгшэд болбол жэлэй эхиндэ хахад жэлэй болзороор газетэ захиһан хүнүүдье саашадан газетээр хангаха ябадалые хараада абаһажа, энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр дүүргэхын түлөө бүхы хүсээ элсүлхэ зэргэтэй. Газетэ тараалгада олонитын түлөөлэгшэдые үргэнөөр хабаадуула шухала байна. ВКП(б)-гэй айкэм болбол хэлхэе холбоной хүдэлмэрилгшэдэй газетэ тарааха талаар ябуулаха хүдэлмэри үдэр бүхэндэ хинажа байха ушартай. Партийна ба комсомольско эхин организацинууд хэлхэе холбоной хүдэлмэрилгшэдтэ халуун туһаламжа үзүүлжэ, газетэ тараалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ябадалые хангаха үүргэтэй байна.

А. Шадав.

Газетэ һонирхон уншанад

Төрин аймагай Дээдэ Төрин сомоной Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо газетэ тараалга амжалтатайгаар ябуулагдаа. Юуб гэхэдэ, колхозой партино-комсомольско эхин организацинууд колхознигуудай дунда газетын удаханар тухай ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг байха юм. Гадна, газетэ, журналнуудье тэрэнэй шухала шухала статьянуудье хамтаараа уншажа зүбхэн хэлсэхэ ябадалууд хоорондоо эмхидхэдгэй байха юм.

Тинмэһэ колхознигууд болбол газетэ, журналнуудье, иланганя «Бурят-Монголой Үнэн» газетые ехээр һонирхон уншадаг байха юм. «Бурят-Монголой Үнэн» газетые тараалгые ба уншагшадтань

хүргэхэ ябадалые шалгаха реидын үдэ энэ газетэ зарим хайнаар ябуулагдаһан байна. Колхозой 60 гаран гүшүүд «Б. М. Үнэн» газетые захинхай. Тэднэй тоодо гурбадахы бригадада хүдэлмэрилдэг 72 наһатай Лубсан Доржиев ба 67 наһатай Тучин Лубсанов ба бусад үбгэд газетэ захилгада хэншье түрүүн хабадалсаһан байха юм. Эдэ үбгэд ба олонхи колхознигууд захижа абанан газетгээ туйлай ехээр һонирхон уншадаг байха юм.

Мүнөө 1949 оной 2-дохи хахадта газетэ захилгын ябуулагдажа байха үдэ «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ захижа, һонирхон уншагдай тоо бүри олошорхо байна.

Д. Будаев.

Айл бүхэндэ ябажа, газетэ тарааха

Селенгинскэ МТС-эй дэргэдхи хэлхэе холбоной отделениин хүдэлмэрилгшэд газетэ тараалгаар олонитын дунда гаража, хүдэлмэри ябуулагдаггүй, харин конторо соогоо һуудга заншалтай. Мүнөө республиканска газетнуудье олоор захижа арга боломжын би байбашье колхозуудта лимит тогтоһон ушар гараһан байна. Жэшээлхэдэ, жэлэй эхиндэ Загастайн Сталиной нэрэмжэтэ колхоздо зүбхэн 25 хэһэг «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ захюулаар лимит тогтодоһон байгаа. Тэрээн дээр

рнээ колхозой хэдэн олон колхознигууд газетэ абажа шададаггүй үлгэн байха юм. Реидын үдэ колхоздо 20 хэһэг «Бурят-Монголой Үнэн» газетэ нэмэжэ захигдаһан байгаа. Гэбшье, энэ хадаа тон бага байна.

Тинмэһэ 1949 оной хоёрдохи хахад соо газетэ тараалгын үдэ хэлхэе холбоной хүдэлмэрилгшэд хадаа энэ хэрэгшэ айл бүхэндэ ябажа, эмхидхэхэ зэргэтэй. Тингээд колхознигуудай дунда республиканска газетнууд бүри олоор тараагдаха байна.

С. Будаев.

„Б.-М. Үнэн“ газетын бэшлэнэй һүүлээр

„Физкультура ба спортын хүдэлмэри найжаруула“

Закаменай аймагай центр Цакир тосхондо физкультура ба спортын хүдэлмэри отто ябуулагдаһангүй, энэ хүдэлмэри эрхилгшэ Жаркой гэгшэ бүхы инвентарна хаажархоб, физкультура хэрэгсэлэй юумэн угы, абаха гэхэдэ мүнгрэн үгы гэжэрхоб һууһан тухайн хэлэгдэһэн статья манай газетын энэ оной майн 18-ай номерто толлогдоһон юм.

тура ба спортын комитетдэй түрүүлгшэ Жаркой хүдэлмэриһөөн гаргадаба, тэндэ физкультура хүдэлмэри найжаруула хэмжээнүүд абтаа, — гэжэ БАССР-эй Министруудэй Советэй дэргэдхи физкультура ба спортын хэрэгшэ эрхилхэ комитетдээ мэдээсэһэ.

„Бурят-Монголой Үнэн“ 3. 1949 оной июнин 12.

— Закаменай аймагай физкультура ба спортын комитетдэй түрүүлгшэ Жаркой хүдэлмэриһөөн гаргадаба, тэндэ физкультура хүдэлмэри найжаруула хэмжээнүүд абтаа, — гэжэ БАССР-эй Министруудэй Советэй дэргэдхи физкультура ба спортын хэрэгшэ эрхилхэ комитетдээ мэдээсэһэ.

